

POPIS STAVU A NÁVRH POSTUPU PRACÍ KŘÍŽ U KAPLE NANEBEVZETÍ PANNY MARIE V DĚHYLOVĚ

0

2016

Zprávu vypracovala:

Mgr. Michaela Nováková

Mgr. BcA. Markéta Müllerová

Starý kopec 33/20, Děhylov, 747 94

Rest ART M. Müllerová s.r.o.

Restaurátorský a umělecký ateliér

Starý kopec 33/20, Děhylov 747 94

mullerova@restart-mullerova.cz

Rest ART

725 885 245

I. Lokalizace památky:

1. **Kraj:** Moravskoslezský
2. **Obec:** Děhylov
3. **Adresa:** u kaple Nanebevzetí Panny Marie, č. p. 73, Děhylov
4. **Bližší určení místa popisem / č. parcely:** kříž je umístěna na prostranství před kaplí Nanebevzetí Panny Marie
5. **Rejstříkové číslo objektu v ÚSKP:** objekt není zapsán v ÚSKP
6. **Název památky:** kříž u kaple Nanebevzetí Panny Marie v Děhylově

II. Údaje o památce:

1. **Autor:** neznámý
2. **Sloh / datace:** 1875
3. **Materiál / technika:** mramor
4. **Rozměry:** výška přesahuje 4,5 m
5. **Předchozí rest. zásahy:** v roce 1998 bylo provedeno očištění a oprava poškozených částí

III. Údaje o akci:

1. **Vlastník:** obec Děhylov
2. **Investor:** obec Děhylov
3. **Závazné stanovisko MÚ č.j.:**
4. **Návrh na restaurování vypracován:**
5. **Termín započetí prací a ukončení akce:**

Úvod

Objednavatelem návrhu postupu prací a posouzení stavu je *obec Děhylov, Výstavní 17 747 94*, se sídlem *v Děhylově*. Posouzení stávajícího stavu objektu a návrh postupu prací byl vypracován na základě vizuálního průzkumu a je doprovázen obrazovou dokumentací. Tato zpráva se zaměřuje na určení základních problémů poškození, navrhuje řešení problematiky formou návrhu postupu prací. V souladu s požadavky objednavatele se prováděl pouze orientační, tedy vizuální průzkum, na jehož základě byla vypracována tato zpráva.

Cílem provedeného průzkumu nebyl stavebně–historický průzkum a není proto zaměřen na slohovou a stylovou ani ikonografickou analýzu objektu určeného k restaurování.

Poznámka:

Hodnocení stavu objektu, závěry a návrhy na restaurování uváděná v této zprávě nenahrazují příslušná vyjádření a rozhodnutí organizací Státní památkové péče ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb. O státní památkové péči ve znění pozdějších novelizací.

V Děhylově, 5. 3. 2016

Mgr. Michaela Nováková
Mgr. BcA. Markéta Müllerová

IV. Popis památky:

Předmětem této zprávy je mramorový kříž, situovaný u kaple Nanebevzetí Panny Marie v Děhylově. Kříž cca 4,5 m byl postaven v roce 1875 a na čelní straně nese nápis „*Pochválen buď Pán Ježíš Kristus! Až na věky Amen. Památka svaté missie v roku 1875 v Děhlhově*“.¹ Kříž je sestaven ze šesti propojených opracovaných mramorových bloků, tělo Ježíše Krista, postava Panny Marie a destička s nápisem INRI jsou zhotoveny z kovu.² Tvarosloví kříže odpovídá dobovým zvyklostem. Na jednoduše profilovaný sokl dosedá stylizovaná hlavice nesoucí kvádr s nápisem krytý profilovanou římsou, na tento dosedá kvádr s mělkou nikou s vyobrazením Panny Marie opět krytý profilovanou římsou a abakem, který nese samotný kříž s korpusem Ukřižovaného.

V. Nálezová zpráva

Současný stav objektu a jeho degradace odpovídají jeho exteriérovému umístění (křížovatka cest), kde je vystaven nepřízní klimatických podmínek. Celý objekt je na povrchu znečištěný tmavými deposity z ovzduší, poškozený biologickými nálety a lokálně druhotně opatřen nátěry (nápis, korpus Krista a podobizna Panny Marie v nice). Vápenec je na mnoha místech poškozen četnými prasklinami a barevně znečištěn korodujícími kovovými prvky (měděnka). Působením srážkového deště do vzniklých prasklin dále zatéká. Tento problém je umocněn v zimních měsících, kdy zde pronikající voda zamrzá a zvětšuje svůj objem a úměrně tomu rovněž praskliny. Objekt prošel v minulosti nejednou opravou, o čemž svědčí četné druhotné doplňky. Chybějící modelace byla často provedena nevhodným materiálem s vysokým podílem šedého cementu, který je velmi tvrdý a neprodyšný (materiál pod ním nedostatečně dýchá a degraduje) a současně je sám nositelem vodorozpustných solí.

¹ Pravděpodobně se jedná o misi organizovanou salesiánem Janem Boscem do Jižní Ameriky (zdroj: místní pamětníci)

² Nápis INRI = zkratka latinského Iesus Nazarenus Rex Iudaeorum, česky *Ježíš Nazaretský, král židovský*

VI. Návrh postupu prací:

1. Čištění a odstranění nevhodných doplňků:

Povrch kamene by měl být nejprve očištěn od tmavých depositů z ovzduší, biologických nečistot a od krust, do míry nepoškozující povrch horniny.

Čištění by mělo být prováděno šetrně, kartáčky s umělými vlákny, skalpely a malými dlátky. Tmavá křusta by měla být odstraněna mechanicky, využitím parního systému nebo metody mikrotryskání, kde se v procesu čištění používají jemná čistící média (např. aluminiumsilikátový prach apod.).³ Tato metoda by měla být využita v případě dostatečné soudržnosti originálního materiálu. V místech, kde mechanická metoda nebude dostatečně účinná, mohou být tmavé křusty naměkčeny Hydrogenuhličitanem amonným a následně neutralizovány destilovanou vodou nebo vhodnou čistící pastou bez obsahu kyseliny solné ani fluorovodíkové s nízkou kyselostí (např. fluoridový čistič Fassadenreiniger-Paste, firma Remers apod.).

Nevhodné doplňky, cementové vysprávký, které tvarově nebudou korespondovat s originálem, by měly být odstraněny a nahrazeny.

2. Injektáž a konsolidace:

Kámen by měl být konsolidován plošně či lokálně aplikací konsolidačního prostředku na bázi organokřemičitanů (např. přípravkem Funkosil KSE - Funkosil Steinfestiger 100, 300 a 500 /číslování odpovídá množství gelu SiO₂ v sušině po vytvrdnutí/)⁴ a následně, po uplynutí technologické přestávky praskliny v hornině injektovat a vyplnit (např. vápenným systémem Ledan LD1, firma Deffner & Johann).

3. Doplnění:

Chybějící fragmenty kamene by měly být doplněny směsí, odpovídající původnímu materiálu velikostí zrn, barevností a tvrdostí.

³ Nechemická a ekologicky šetrná metoda jemného mikroabrazivního granulátu, která chemicky nereaguje s žádným materiálem a nemění jeho PH. Rychlé a jednoduché nastavení stroje, kombinace tlaku (od 0,1 bar) a nastavením granulátu zajišťuje citlivé čištění.

⁴ Množství gelu SiO₂ po vytvrdnutí odpovídá označení (např. KSE 300 obsahuje cca 300g/1 l konsolidantu)

4. Barevné sjednocení:

Barevné sjednocení by mělo být provedeno retuší doplněných částí. Na základě provedeného průzkumu před započítím prací by mělo být obnoveno případné zlacení.

5. Hydrofobizace a ošetření fungicidy:

Na závěr by mělo být provedeno ošetření proti povětrnostním podmínkám vodoodpudivým nátěrem a ošetření proti růstu mechů a lišejníků ochranným biocidním nátěrem.

VII. Závěr:

Tato drobná sakrální památka patří mezi nedílnou součást kulturního dědictví lidu, je svědectvím dějin a významným činitelem životního prostředí. Cílem vypracování tohoto elaborátu je posoudit stav objektu a doporučit postup prací, které zabezpečí zachování a opravu objektu. Jedná se drobnou architekturu z 2. poloviny 19. století, a její stav je v takovém stupni narušení a degradace (mimo projevy přirozeného stárnutí, také zaviněném nevhodnými sekundárními zásahy, že vyžaduje neodkladně odborné ošetření, zaměřené zejména na pozastavení probíhajících degradačních procesů a zlepšení výrazových kvalit objektu. Je žádoucí, aby byla provedena tvarová a materiálová rehabilitace celkové kompozice drobné architektury.

V Děhylově dne 5. 3. 2016

Mgr. BcA. Markéta Müllerová, restaurátorka,
držitelka licencí MK3303/2015 a MK35355/2015OPP

VI. Obrazová příloha:

➤ 1. Kříž u kaple – celkový pohled

➤ 2. Kříž u kaple – detail kříže s korpusem Krista, poškození:

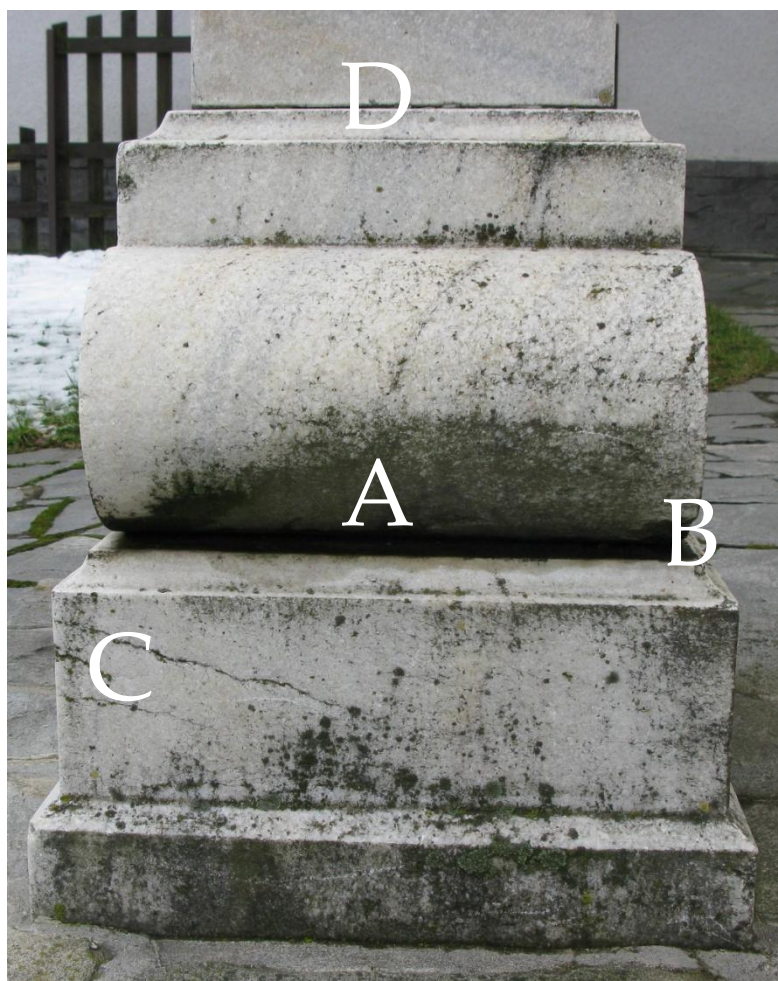
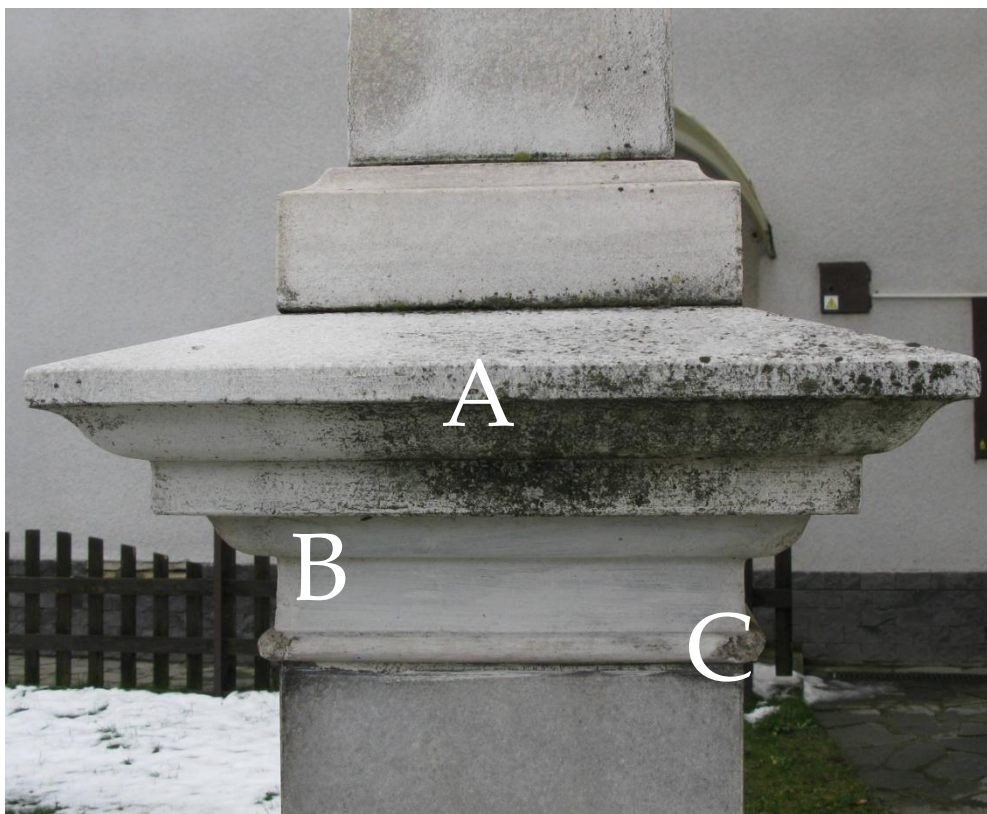
A – znečištění tmavými deposity z ovzduší a biologické poškození

B - znečištění korodující kovovou kotvou z nápisové desky

C – sekundární nátěry

POPIS STAVU A NÁVRH POSTUPU PRACÍ
KŘÍŽ U KAPLE NANEBEVZETÍ PANNY MARIE V DĚHYLOVĚ

↑3. Kříž u kaple – detail středové části, poškození:

A – znečištění tmavými deposity z ovzduší a biologické poškození

B - sekundární nátěry

C – mechanické poškození, chybějící části

◀ 4. Kříž u kaple – detail dolní, soklové části, poškození:

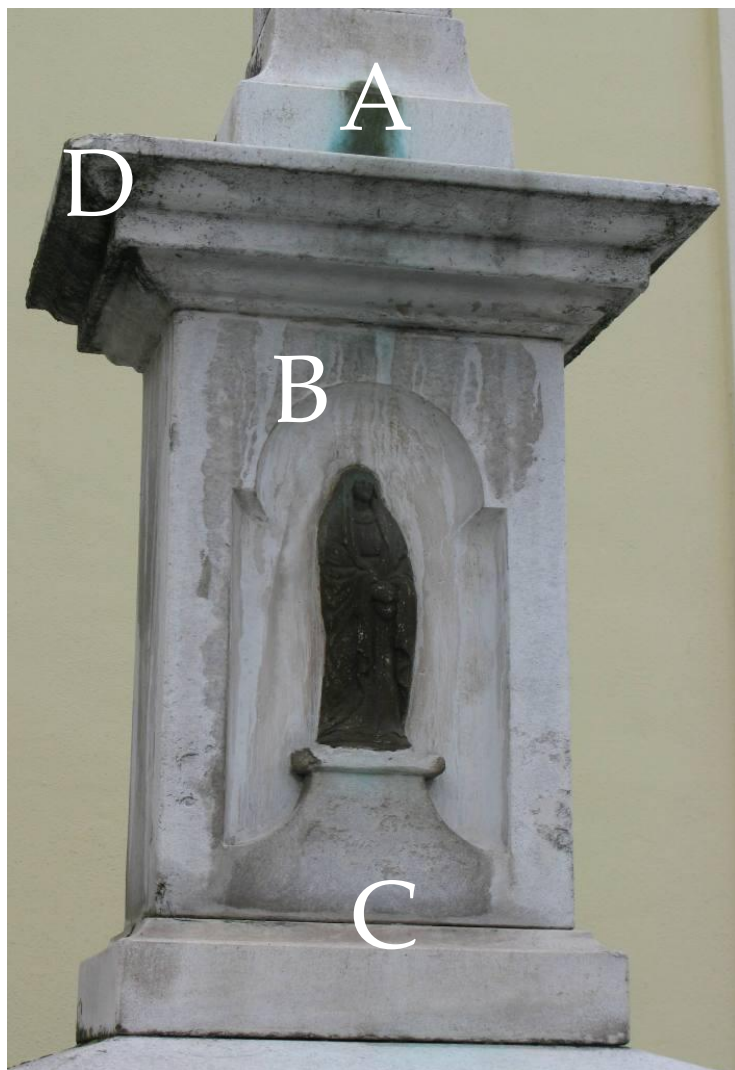
A – znečištění tmavými deposity z ovzduší a biologické poškození

B - chybějící části

C – praskliny

D – vyžilé páry mezi jednotlivými kmennými díly

POPIS STAVU A NÁVRH POSTUPU PRACÍ
KŘÍŽ U KAPLE NANEBEVZETÍ PANNY MARIE V DĚHYLOVĚ

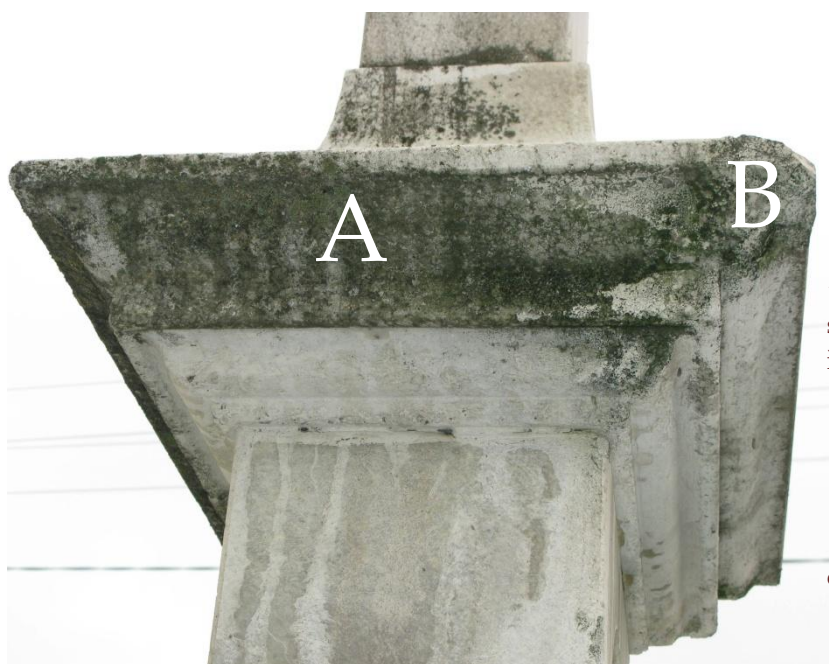
◀ 5. Kříž u kaple – detail středové části, nika s reliéfem Panny Marie poškození:

A – znečištění korodující kovovou kotvou z nápisové desky

B- znečištění tmavými deposity z ovzduší (vlivem srážkového deště) a biologické poškození

C – vyžilé spáry

D – mechanické poškození, chybějící části chybějící části

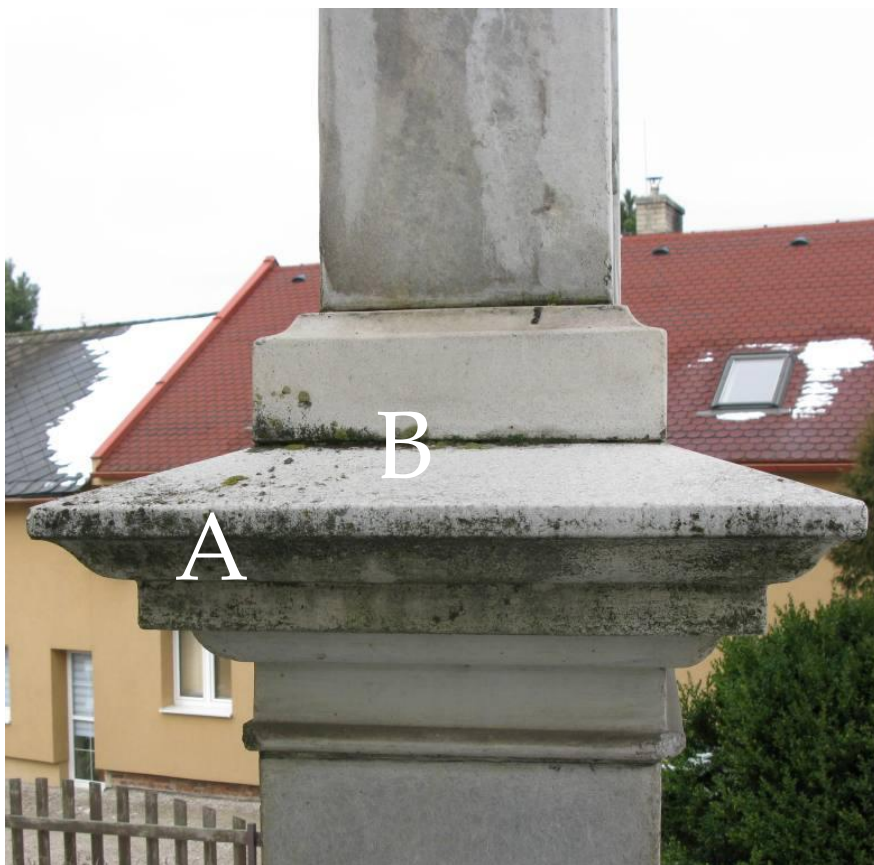

◀ 6. Kříž u kaple – detail středové části, profilovaná římsa poškození:

A – znečištění tmavými deposity z ovzduší (vlivem srážkového deště) a biologické poškození

B – mechanické poškození, chybějící části chybějící části

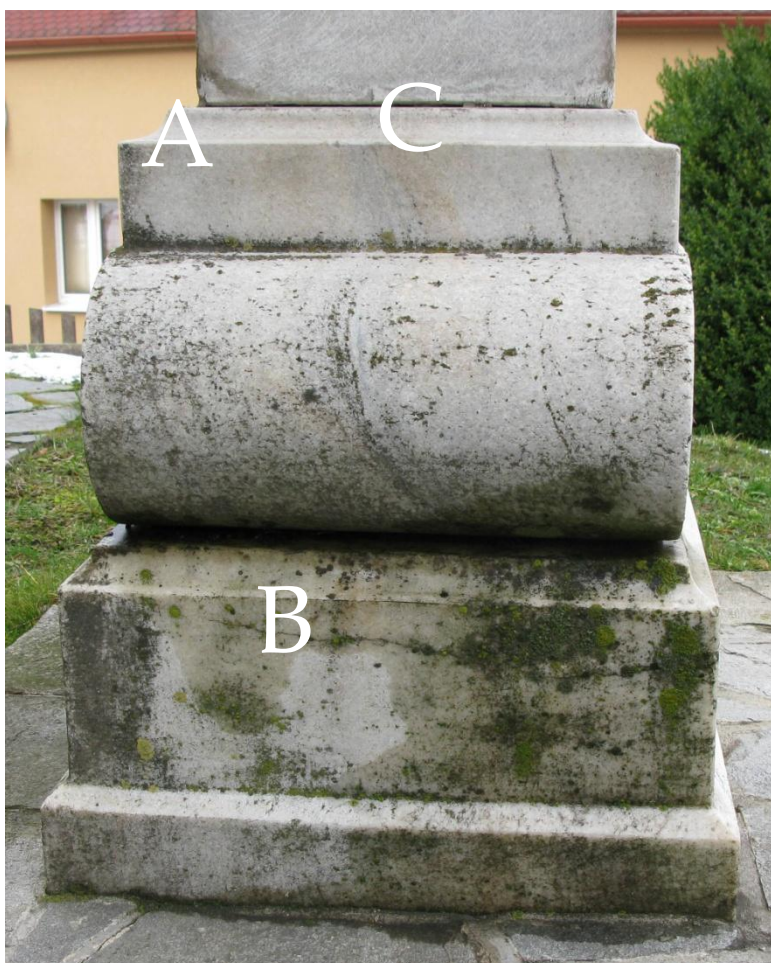
POPIS STAVU A NÁVRH POSTUPU PRACÍ
KŘÍŽ U KAPLE NANEBEVZETÍ PANNY MARIE V DĚHYLOVĚ

◄ 7. Kříž u kaple – detail středové části, poškození:

A – znečištění tmavými deposity z ovzduší a biologické poškození

B – vyžilé spáry

◄ 8. Kříž u kaple – detail dolní části, voluta, poškození:

A – znečištění tmavými deposity z ovzduší (vlivem srážkového deště) a biologické poškození

B - praskliny

C – vyžilé spáry

POPIS STAVU A NÁVRH POSTUPU PRACÍ
KŘÍŽ U KAPLE NANEBEVZETÍ PANNY MARIE V DĚHYLOVĚ

9. Kříž u kaple – detail střední části, římsa, poškození - znečištění tmavými deposity z ovzduší (vlivem srážkového deště) a biologické poškození.

10. Kříž u kaple – detail střední části, římsa, poškození - znečištění tmavými deposity z ovzduší (vlivem srážkového deště) a biologické poškození, vyžilé spáry.